

STRATEGISCHE ADVIESRAAD INTERNATIONAAL VLAANDEREN

Boudewijnlaan 30 bus 81, 1000 Brussel

T: +32 2 553 01 81

F: + 32 2 553 50 76

sariv@iv.vlaanderen.be

<http://www.sariv.be>

Aan mevrouw Hilde Crevits
Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken
Graaf de Ferrarisgebouw
Koning Albert II-laan 20, bus 1
1000 Brussel

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
10 januari 2014	HC/FB/PG001 HC 2014 0110-390	Advies 2014/3	
vragen naar / e-mail	telefoonnummer	datum	
eva.haeverans@iv.vlaanderen.be	02 553 54 45	7 februari 2014	

Betreft: Briefadvies over de Euromediterrane luchtvaartovereenkomst tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, enerzijds, en de regering van de Staat Israël, anderzijds

Mevrouw de minister,

De Vlaamse regering hechtte tijdens haar vergadering van 20 december 2013 haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet houdende instemming met de Euromediterrane luchtvaartovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de regering van de Staat Israël, anderzijds, ondertekend in Luxemburg op 10 juni 2013 (hierna: "de overeenkomst"). Zij verzocht u het advies van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (hierna: "de Raad") in te winnen. Na bespreking op zijn vergadering van 28 januari 2014 en een schriftelijke procedure keurde de Raad dit advies goed.¹

De overeenkomst kadert binnen de totstandbrenging van een Gemeenschappelijk Europees Luchtruim met de EU-buurlanden, m.n. de tweede pijler van het Europese extern luchtvaartbeleid.² De Gemeenschappelijke Luchtvaartruimte moet zorgen voor een geleidelijke openstelling van de markten tussen de EU en haar burens. De partners moeten het EU-luchtvaart-"acquis" overnemen zodat er een harmonisering van de luchtvaartwetgeving tot stand komt die leidt tot eerlijke

¹ In afwachting van de verdere formalisering van de rol van de sociale partners in de SARiV, en inzonderheid de rol van de SERV in het betrokken adviesgebeuren, wensen Voka en UNIZO zich te onthouden bij dit advies.

² De andere twee pijlers zijn: (i) het afsluiten van horizontale overeenkomsten waarin de bilaterale overeenkomsten tussen het land in kwestie en de afzonderlijke EU-lidstaten conform het Europees gemeenschapsrecht worden gemaakt, en (ii) het sluiten van allesomvattende overeenkomsten met andere regio's in de wereld die van duidelijk belang zijn voor de Europese luchtvaartsector. EUROPESE COMMISSIE, *Mededeling van de Commissie inzake de ontwikkeling van de agenda voor het externe luchtvaartbeleid van de Gemeenschap*, COM(2005)79, Brussel, 11 maart 2005. Zie ook o.m. STRATEGISCHE ADVIESRAAD INTERNATIONAAL VLAANDEREN (SARiV), *Advies over de multilaterale overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, en de buurlanden over een Europese gemeenschappelijke luchtvaartruimte*, Advies 2012/23, 26 september 2012, 3-4.

mededinging en gezamenlijke standaarden inzake veiligheid, beveiliging, milieu, enz. Dit zou nieuwe kansen bieden aan zowel de luchtvaartmaatschappijen als de consumenten die een bredere keuze krijgen.³ De overeenkomst past tevens binnen het Europees nabuurschapsbeleid⁴, alsook het project 'Euromed Aviation' dat de ontwikkeling van een gemeenschappelijke luchtvaartruimte in het Middellandse Zeegebied beoogt. Gelijkaardige overeenkomsten zijn reeds gesloten met landen van de westelijke Balkan, Marokko, Georgië, Jordanië en Moldavië. Uiteindelijk zou deze luchtvaartruimte tot 58 staten kunnen tellen met een totaal van 1 miljard inwoners.⁵

Zoals de Memorie van Toelichting aangeeft, sloot Israël in het verleden met 21 afzonderlijke EU-lidstaten bilaterale luchtvaartovereenkomsten. Op 9 december 2008 werd reeds een 'horizontale' overeenkomst tussen de EU en Israël ondertekend waarbij deze bilaterale overeenkomsten in overeenstemming werden gebracht met de EU-wetgeving. De opheffing van deze bilaterale regimes gebeurt pas via onderhavige overeenkomst. De overeenkomst vindt haar oorsprong in een door de Europese Commissie in 2008 verkregen mandaat om onderhandelingen te openen met Israël met het oog op het sluiten van een Euromediterrane luchtvaartovereenkomst. In het Europees Parlement werd reeds een debat gevoerd over het ontwikkelen van een gemeenschappelijke luchtvaartruimte met Israël, waarin een aantal bezorgdheden werden geuit inzake het respect voor de mensenrechten.⁶ De Raad wijst er op dat op 1 december 2009 het Verdrag van Lissabon in werking trad dat de EU verplicht bij de ontwikkeling en tenuitvoerlegging van haar gehele extern optreden de mensenrechten te respecteren.⁷ De Raad is van oordeel dat een correcte territoriale toepassing in overeenstemming met het Europees en internationaal recht een belangrijk aandachtspunt vormt voor de tenuitvoerlegging van deze overeenkomst.⁸

De overeenkomst beoogt een geleidelijke vrijmaking van de markt binnen vijf jaar waardoor alle Europese luchtvaartmaatschappijen directe vluchten zullen kunnen uitvoeren naar Israël vanuit om het even waar in Europa en vice versa. De geleidelijke opening moet de luchtvaartmaatschappijen in

---

³ EUROPESE COMMISSIE, *Mobility and transport. Air. External Aviation Policy – A Common Aviation Area with the EU's neighbours.*

[http://ec.europa.eu/transport/modes/air/international_aviation/external_aviation_policy/neighbourhood_en.htm]

⁴ Het Europees nabuurschapsbeleid is een Europees project voor meer samenwerking op het vlak van algemeen beleid, veiligheid, economie en cultuur met de aangrenzende landen. Zie voor meer info: http://ec.europa.eu/economy_finance/international/neighbourhood_policy/index_nl.htm. In het gezamenlijk actieplan tussen de EU en Israël, goedgekeurd in 2004 in het kader van het Europees nabuurschapsbeleid, stonden een versterkte samenwerking in de burgerluchtvaart evenals het onderzoek naar de mogelijkheid van een uitgebreide luchtvaartovereenkomst centraal.

⁵ EUROPESE COMMISSIE, *Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement. De EU en haar aangrenzende regio's een nieuw beleid voor samenwerking op het gebied van vervoer, COM(2011)415*, Brussel, 7 juli 2011, 4-5; EUROPESE COMMISSIE, *Mobility and transport. Air. External Aviation Policy – Why an EU external aviation policy?*

[http://ec.europa.eu/transport/modes/air/international_aviation/external_aviation_policy/index_en.htm].

⁶ Zie: <http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2008/2136%28INI%29&l=en>

⁷ Geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de Europese Unie, *Pb. EU C 83/28*, 30 maart 2010, artikel 21.

⁸ De territoriale clausule in artikel 26 bepaalt "De toepassing van deze Overeenkomst laat de status van de territoria die na juni 1967 onder Israëlische zeggenschap kwamen, onverlet." Zie ook: EUROPESE COMMISSIE, Richtsnoeren betreffende de mogelijkheid van Israëlische entiteiten en hun activiteiten in de door Israël sinds juni 1967 bezette gebieden om in aanmerking te komen voor subsidies, prijzen en financieringsinstrumenten die na 2014 met EU-middelen worden gefinancierd, *Pb. EU C 205/9*, 19 juli 2013. In de conclusies van de Raad Buitenlandse Zaken van 10 december 2012 over het vredesproces in het Midden-Oosten is verklaard dat "in alle overeenkomsten tussen de Staat Israël en de Europese Unie ondubbelzinnig en uitdrukkelijk moet zijn vermeld dat deze niet van toepassing zijn op de door Israël in 1967 bezette gebieden". RAAD VAN DE EUROPESE UNIE, *Conclusies van de Raad over het vredesproces in het Midden-Oosten*, 17516/12, Brussel, 10 december 2012, 3.

staat stellen zich voor te bereiden op verhoogde competitie.⁹ Dit moet leiden tot een groter aantal directe vluchten van Israël naar meer bestemmingen in Europa voor lagere prijzen dan vandaag, terwijl tevens de kosten voor Europese reizigers naar Israël worden gedrukt. Grotere toerismestromen in beide richtingen zouden bijkomende jobs en economische voordelen moeten creëren. Naast de vrijmaking van de markt zorgt de overeenkomst voor een harmonisering van de luchtvaartnormen inzake o.m. mededinging, veiligheid, milieu en luchtverkeersbeheer.

Op 13 maart 2013 legde de Werkgroep “gemengde verdragen” het gemengd karakter van de overeenkomst vast. Tijdens haar vergadering van 7 juni 2013 verleende de Vlaamse Regering haar machtiging tot ondertekening. De Memorie van Toelichting geeft de verdragsartikelen aan die raken aan de Vlaamse bevoegdheden, zoals m.b.t. grondafhandeling (artikel 8.3.), luchthavenvergoedingen (artikel 10), milieubescherming (artikel 16), enz.

De Raad verwelkomt de economische opportuniteiten die de overeenkomst biedt. De Memorie van Toelichting geeft hieromtrent cijfermateriaal. Zij geeft aan dat meer dan de helft van de internationale passagiersbewegingen van en naar Israël betrekking hebben op de EU. Tussen 18 EU-lidstaten, waaronder België, en Israël zijn er rechtstreekse vluchten. Israël is voor de EU de belangrijkste luchtvaartmarkt in het Midden-Oosten en heeft nog groeipotentieel. Ook vanuit toeristisch perspectief biedt de overeenkomst kansen: Israël is een groeiende toeristische bestemming voor Europa.

Bovendien is de samenwerking op het vlak van regelgeving in domeinen zoals mededinging, veiligheid, milieubescherming, enz. een goede manier om een eerlijker speelveld te creëren binnen de luchtvaartsector. Samen met andere luchtvervoerovereenkomsten kan de overeenkomst bijdragen aan de Vlaamse ambitie om Brussels Airport uit te bouwen als internationale toegangspoort in Vlaanderen¹⁰ en misschien kansen bieden voor de Vlaamse regionale luchthavens. De Raad verwijst tevens naar één van de doorbraken die men wil realiseren binnen het initiatief “Vlaanderen in Actie”, nl. het omvormen van Vlaanderen tot een slimme draaischijf waarbinnen de luchthavens een belangrijke schakel vormen.¹¹ De mogelijke stijging van het luchtverkeer van en naar België en van Belgische luchtvaartmaatschappijen kan de luchtvaartsector als motor voor de economie en het zaken- en privaat toerisme aanzwengelen.

De Raad gaat akkoord met het voorontwerp van decreet houdende instemming met de Euromediterrane luchtvaartovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de regering van de Staat Israël, anderzijds. De overeenkomst draagt bij tot de economische banden tussen de EU en Israël, alsook tot de harmonisatie van luchtvaartnormen, o.m. op vlak van veiligheid en milieu.

Hoogachtend,

(getekend)

Prof. Dr. Jan Wouters
Voorzitter

(getekend)

Freddy Evens
Secretaris

---

⁹ Israëlische luchtvaartmaatschappijen die de vrijmaking vrezen, protesteerden tegen de Israëlische ratificatie van de overeenkomst op 21 april 2013. Zie ook: “EU and Israel sign aviation agreement”, in *EuroPolitics*, 10.06.2013.

¹⁰ Zie o.m. H. CREVITS, *Beleidsbrief mobiliteit en openbare werken: beleidsprioriteiten 2012-2013*, Brussel, 2012, 106.

¹¹ VLAANDEREN IN ACTIE, *Doorbraken 2020*, Brussel, 2009, 67-70.